

wahji, nesvehzigi, un muhsu meesa panihsam panikhst, zeef-dama badu aif skahbekta truhkuma. Wijas meesas dar-bibas wahrgas, bariba neteek labi sagremita, nedf ar peeteekoschâ daudsumâ meesas audumids eeweetota un sa-debsinata.

O ḡ f̄ skahbe, ja ta atrobas gaisā pahral leelā daudsumā, ir kaitiga loopeemi un zilwekeem. Tihra oglskahbe preelsch loopeem ir gifts. Neapoles aplahrtne ir tā faultia sunu ala, kuras dibenā is jemes isplūbst oglskahbe. Wina — kā jau par gaisu ūmagala gahse — faktahjas alas apalschejās gaisa kahrtās. Oglskahbes kahrtā til senia, ka wina neaisfneeds stahwoscha zilwela muii, lamdehl us zilwelu ala neatkahj nekahdu eespaidu, bet funus un zitus tamlihdsigus kustionus, kuru mite nepahrsneedfas pahri par oglskahbes kahru, ala pohrsteids peepeschā nahwe. Tahlok pasihstamas us Jawas salas tā faultias nahwigās grāwas, kuru gaisā tahds oglskahbes daudsums, lai kaudis neusdrīhstas winām turvinatees, lai nenoslahptu oglskahbe. Tā tad redsam, ka oglskahbe, ja ta atronama gaisā pahral leelā daudsumā, ir nahwiga. Par winas nosihmī dīshhwoldīs runasim wehl jo plaschali.

U h d e n i m gaisā ari eerehtrojama nosihme. Uhden
peemaitsis gaisam lā nesaredsams twaiks. Sauss gais
nolanpa meefai uhdeni un filumu, lamdebi ahda paleel
trausla un fasprehgā, rihkles glotahba iskalst, balss paleel
aissimakuse un grības dsert. Ja gaisā vahral dauds uh-
dens twaiku, tad ūweedri newar aissgarot no meefas wir-
sotnes, ahda newar atvehnītatees, un mehs sajuhiam ne-
patihlamu nogurumu, mehs juhtamees itin lā nospeestit.

Gaisđ weenmeht dauds puteklu. To labi eewehejam, lad peemehram nosklatamees soules gaisđam, las palahdu schkirbu espeeschas tuinschäis istabas telpäs. Puteklu fastohwo is sihzinäm wilnas un linu schleedrinam, iis ogles dalinam, smilshu druzinam u. t. t. Bet wiiseewehrojamaaka puteklu dala ir bakterija s*), las gaisđ eetiluschas. Bakteriju skaitlis gaisđ ir daschadbs apstahldas daschadbs. Bakterijas eerodas gaisđ no semes. No uhdena wirfotnes bakterijas newar pazeltees. Bet ari no semes bakterijas newar paschäis aistikt gaisđ. Likai suprakas wehfinas un wehji ainsnies bakterijas lihdi ar putekleem gaisđ. Veelaka puteklu dala smagala nelä gaisđ. Tamdeht tee, ja noslehdsam lahdu istabu, ta la tur gluschi meerigis gaisđ, nolaishas us grihdu un istabas leetom, apkahdami tos ar redsamu puteklu lahrtu. Puteklu kahrlā atrodamas ari bakterijas, jo tas täpat smagalaas par gaisđ. Nahda leela nosihme bakterijam gaisđ, tas weegli saprotams. Ge-elpodami dilona bakterijas plauschads, da-

*) Balterijas, milieki, jeb bazi ir loti masini, tik ar wairofschanas glahses peepalihdsibu faredsami dzhivneezini, kuri ir dauds (lipigām) slimibam par zehloni. Balterijas loti daschadas; dilona balterijas jeb dibgli isschliecas no balu balterijam u. t. t.

bujam breesmigo slimibu — diloni. Tas pats jalam
peemehram par plauschu karfona un disterijas balterijam.
Tamehr bahrgais littenis now zilwezi gluschi bes peepa-
lihdsibas atstahjis zilhā ar scheem breesmigeem slimibu
raditajeem — balterijam. Wajatai zilwezei par labu bak-
terijas newor ilgi isturetees gaisā, winas isnihkst. Kole
ras bakterijas jeb koleras dihglt gaisā nomiršt jau peh-
stundas, bet disterijas jeb lakkla sehrgas bakterijas peh-
daschām deenam. Isturigakas ir tisa bakterijas un it ih-
poschi scho bakteriju dihglt. Wispahrim iasala, ka wis-
bakteriju dihglt ir loti isturigi pret karstuma un aufstuma
fausuma un slapjuma eespaideem. Kamehr paschas bak-
terijas gaisā nomiršt jau pehž daschām standam un ilga-
kais pehž deenam, tamehr bakteriju dihglt tur dsihwo meh-
nescheem, spehjigi wehl pehž ilgala laika isluhnotees par
slimibu iszhelejam — giftigam b-sterijam. Bakteriju dau-
dums gaisā aikarigs no daschadeem apstahkleem. Us kal-
neem gaisā tihraks, tur bakteriju masak. Seemas laika
bakteriju daudsums gaisā masaks, nelā wasatas laikā
Wiswairak bakteriju gaisā ir karsta wasatas laikā, kai
filtums weizina winu attihstischanos semē, un no semē

pazekas daudz puteklu gaisā, aīsnesdami liķijsās balterijas.
Masaka nosīhme ir nedīshweem putekleem gaisā. To
mehr ari wini kaitīgi. Tee nonahk riħlkē un plauschds
radibami wišwiſadus eelaisumus. Meschonu plauschi, tā
pat ari mescha ūhehru plauschi ir faklani, tamdekt la te
tihri no wišadeem putekleem. Turpretim žiwlisetu (at
tiħstiu, iſgħihtotu) tantu un mahjas lopu plauschi ir tum
schi, melni. Ja tos iſmellejam ar pawairojanu glahsi
tad atrodam, ka melnā krahxa aktariga no putekleem
Putelli, ee-elpoti plauschds, eestiprinas winu audumds
radibami eelaisumu. Zahdi plauschi jaſlimst aħtraki a
diloni un plauschu karfon, nela gluschi neaiskahrti wiesel
plauschi.

Tagad pasihstam gaisa saftahwu wispahrim. Sinan
ari, sahda nosihme latrai wina saftahwodakai preeksch zil-
wela weseliba. Seloschā nodakā pahrruna sim sevisch
dsihwotku gaisu. (Turpmal wehl.)

Lauksaimniecības, amatniecības un rihp
neezības iestāhde Jelgawā.

(Turpinajum8.)

A. Rūfšmanis, Penkules Supu Rūfšmāndi bija iſtah
dijis paſcha pagatavotu linu mihſtamo maschinu
Maschīna pastahw no rinkoediga reewaina galda un
diweem rulſeem; us galda un mihſtot leek linius un a
rulſeem, kureem tāhdas paſchas reewas brauz pa wirſi
aplāhrt, lomehr lini iſmihſtiti; bet tā ſā lini ir jaufleek
jagroſa un janonem, un ſiegs ar rulſeem braula ween
mehr aplāhrt, tad te ir deegſan ne-ehria ſtrahdachana

Ja nu gribetu pēc kātreiņgas ielikšanas, grozīšanas un noņemšanas sīrgu apuret, tad tas atkal daudz trašķetu mīkstīšanu, jo visas līnu saujas, nevar veenādā aktrumā išmīkstīt. Vēl tam maschīna išnāk! koti dihyrga 160 rubļu, par kuru naudu var ietaisīt trihs rūstu maschīnas 4 gabalas un ar kuriem 5 stundu laikā 7 zilwelki un weens sīrīgs var išmīkstīt, ka išnāk birkaws kultītu līnu.

Dauds praktiskala un eemehrojamala bija K. Bergmanu, Jaun-Swirlaukas Jaun-Muischds paschpagatamota garskuhlu kuckama maschine, kur noderes loti labi tanis apgabalds, kur wehl salmu jumti teek likti. Maschine ir til weenlahrscha, ka to katris pats war pagatawot; wina pastahw no kola stellein un kola stieja, kuram eedsichtas spizas dselfs tapas. Maschine kultot neschahhvetu labibū. Ta ka salmi nemas neteek lausiti, bet stieji un dselfs tapas rudsu kuhlim wahrpas waj issuk waj tas noravj nof, tad jumta salmi ir loti labi un jumtu war nojumi it li no needram. Maschine maksajot 35 rubli.

J. Kurschinskiis un Steppe bija isskahdijuschi paschisgu-drotas schkindelu maschinās, kuras ari israhdijsa darbā. Kas attiezas uz maschinu strahdaschanu, tad tās strahda ja deesgan labi. Bet waj 1000 schkindelu wareja isgatawot stundā, to no darbinaschanas gan newareja vahrlezzinates. Tas nu gan ir blakus jautajums, bet waj schahbi sahgeti schkindeli sava nestipruma deht neisnahk par daudz dahrgi? Jau no plehstojeem schkindeteem, kad tos fit titai diwāni lahtam, jumti ir deesgan nestipri, bet wehl nestipraki tee ir no sahgeteem schkindeteem, kur pa leelakai dala leeto ahraudschu kolu mallu, lura plehschanai waj deriga, bet lura ari loti ahtri puhst. Otra waina pee scheem schkindeteem ir, ka wineem weena mala ir loti plahna, lura ahtri sapuhst. Ari us jumta ussistī tee negut vis taisni, bet us reewas pusē slīhpi, zaur ko uhdens nedodas vis taisni semē, bet eeslīhpi us reewas pusē, kur tad eesuhžas ari reewā, lura ūansā laķā wehjīb ari smiltis ceputinajis un nu ahtri reewas malas sapuhst un leetus tel eelschā. Dauds labali jau ir slaidu jumti, ja slaidas tilki peenahžigā beešumā un tās nesti pamihždu, bet blakus un trim lahtam. Mon tagad ir reissā sīti schkindetu un slaidu jumti, abi 15 gadus vezi, tamehr schkindelu jumtam wajadsga jau meet-weetam deenwidut pusē reparatura (vahrlabojumi), tamehr slaidu jumis pilnīgi wesels, lai gan slaidas, kā jau sahluinā, nemas labas neisehweleja. Bet dauds stipraki gan wehl buhs lubinu jumti, no kureem paraugu bija isskahdijis J. Wagner. Skaidam wehl ir tas launums, ka tās ehwelejot celiņa, tamehr lubinam ari schis tounums atkriti nost. Lubinu jumti ismaksajot tilki 60 kapelu 6 p., kvadrat os. Tadeikt kur laba malka dabujama lubinu plehschanai, tu schahdi jumti gan eeweblami.

saprastis, tad eedalijums koti daschads. Ta Scharlo wisaē parahdibas eedala trijds stahwolks: 1) lat ale viflāt, i. t. i. tahdā, kur meesa kā krampi farauta, 2) letargiftā, t. i. tahdā, kur meesa pasaudejuse waj wisaē būjhwibas sihmes, un 3) somnambulissā ieb mehnieschfebrdīgāt.

Ja us tahdeem stahwolkeem luhkojamees ka us hipnotisma pamata ihpaschibam, tad wifadā sinā wajadsetu buht sharp teem luhdam robesham, tad wajadsetu eespeht illatru reis noteikt, kurā stahwolli eemuidsinatais tagad atrodas. Yet tas nav eespehjams un tamdekt ari pats Scharlo tos neusslata ka pamata ihpaschibas.

Trattato istituzionale e funzionale

Parise starptautiskā putnu apšārdsības komisija, tā „Wald. Wehst.” lasams, fawas sehdes jau uſſabluſti. No viſām vusem komisijai peenahlot rakſi, kurdz prasot pehz ſtingreevi aiffardsības lihdselkem pret maſo putnu iſnihdeſchanu. Kahdā rakſi aifrahdi aiffardsības lihdselku nepeezesfchama wajadsība, tā ari eelustinats jaſtajums par laukfainmeezības nahlamibū. „Pebz ſimts gadeem”, tā rakſi ſagits, „no putneem wairs nebuhs ne wehſts bet tos iſnihdedami mehs ſagatawojam nahlotnei leelu poſtu. Daba pate nolehuvi putneem muhsu laukfain-

Dauds sinatniski schurnali ar preeku nodrukaja usaizjumu, kas atteezas us putnu apsardsibu pret tirgotajeem kuri latru gadu laukfainnekeem atrauj simteem tubkstscheem derigu spekku, eespostidam iutinimis krahtindz Amerika, Afcikā un Indijā putnus nogalina winu sklaistespawu dehl. Beetiks, kad aissuhdīsim, ka us Londonu ween is karstajeeem semes strehkeem ikgadus eewed par 3,800,000 frankiem (apmehram 1,444,000 rbt.) paradisee un zitu putnu spihdigas spalwas un par 50,000,000 franklu (ap 19 milj. rbt.) strausu spalwu. Kahds Londonas tirdzneezibas nams aisspehrn is Japanas ween eewedis 760,000 isbahstus putnus. Var gahju putnu isnihdeschanu dabun pamatigakus eesstatus, kad eewehero paipalu guhstischanan Egipē, kur pa scho putnu gahju laiku latru deenu sa guhsta kahdas 80,000 patpalas, kuru aissuhdīschana u

Eiropu wajadfigi wairak tugi. — Jaewehro ari tas
balns, luras runa swirbuleem (ziguscheem) par labu
„Tee aprij Kirschu ogas un aprikooses un kaité labibas
lauseem,” fala Amerikaneeschi. Bet sinatniskajá schurnalá
„Revne scientifique” profesors Peliko wineem atbild, ka
swirbulis usturas no kulaineem, taurineem un tahrpeem
un tihra breestoschás wahryas no daschadeem leelchscheem
un auglu kolus no pelejumeem. Swirbulu bars, Kirschu
tolá apnietees, noehd warbuht desmit, diwidesmit ogas
bet scho slahdi bagatigi allihdsino, notihridams kolu na
daschadeem kulaineem, tahrpeem un kahpureem, kuri tillat
kolu lá ari lapas noehd. Profesors Peliko aprehklinajis
ka latrs swirbulu pahris pa wasaru nogalinot kahbas
500 tahrpu mohties, kuru pehznahzeji, ja tas nenotiktu
peewairotof miljoneem. Schorschá Wíre un Pauls Noels
apgalwo, ka latrai swirbulu ligsdai latru deenu wajago
wairak, nela 500 kulaiku preeskóh usturas un tahta swir
bulu ehdeliba atnesot wihsa dahrseem neatsveramu la
bumu. Swirbulis ehdot ari labibu, bet labibas lauseen
nodarito saudejumu winsch atmaksajot sumtakrtigi ja
neapmeerinajamo ehdelibu, aprihdams miljardeem daschadeem
kulaiku, kuri, ka profesors Peliko fala, buhtu laulqaim
neezibai nodarijuschi sumteem miljoneem franku (1 franks =
avmehram 38 kap.) leelus saudejumu.

Rubini.

Diamanti, rubini un ziti dahrgakmeni malsar mil
sigas naudas sumas. Wini ari patescham kotti slais
un pareisi un ruhpigi ifstrahdati hurewigi mirds un laistas
kandeht ar wineem ari jenschas isrotatees it ihpaschi fun
dses un jaunkundses. Dascha laba bagatneeka lunds
briljants un zits dahrgakmends ween isdor weseleen
miljoneem naudas. Gewehrojot nu dahrgalmenu retuu
un dahrgumu mumis weegli ween saprotams un isskaidrojamis
lopehz dauds sinatru wihru nopuslas scho dahrgalmenu
fastahrodatas ispehlit un winus makhsligi isgatawot
Diamantis, ka winsch spihgulo! Kas to agrak buhtu warejies
eedomatees, la schim zeetajam spodrojam almenim kahdo
radneeziha ar oglil. Bet tagad, ka wiseem sinams, peht
neeli slaidri un gaischi peerahdijschi, ka diamants ir ta
fakot islaufeta un fastinguse ogle. Sinatru wihti lubkoja

iskaufer ogli, kura kuhst til milsigi leelâ karstumâ un tah-
dejadi pagatawot mahfsligus diamantus, las teem ari ar
leelam puhlem isdewas, ta ka schimbrishcam ogles lause-
jot u. t. t. jau eespehjams isgatawot masinus diamanta
gabalinus. Ka diamantus, ta ari zitus dahrgakmenus
raudsija mahfsligi isgatawot, las ari leelaka waj mosola
mehra, lai gan ar leelam puhlem isdewas. Pee dahrg-
akmenem, kuras eespehj mahfsligi isgatawot, peeflaitane
ari rubins, kura wehrtiba pehdeja gadu desmita leelisit
peenehmusees. Rubina zena schini laika wißmas us puf
paleelinajusees un labalo rubinu „sortu“ zena wehl ween-
mehr peenemas, jo rubini schimbrishcam ferischki modi
un ka rahdas, tad wiineem augsti un firdigi aissahwjii un
zeenitaji. Rubineem isgresnotas rotas, ka roku sprahdsee,
broshas, auskari u. t. t. loti dahrgas un eezeenitas.
Tapehj nam nebuht uskrihtofchi, ka kimiki uopuhlas mahf-
sligi isgatawot dabiskeem rubineem libdsigus mahfsligus
tubinus. Kimiku puhles ar' nam bijuschas weltae.
Tagad eespehjams ir mahfsligi isgatawot rubinus, kuri
ka ispehjits, fastahw no kristaliseeta tihra mahla. Kimiki
nu nehna weensahrchi mahlu un raudsija to kristaliseet,
kurjch darbs sameenois leeleem gruhtumeeni. Bet tomehr
zilwela wiſus dſitumu dſitumus pehtoschais un us preel-
ſchu ejoschais prahs abiraki neaprima, tamehr nebjia
eespehjams zaur mahla kristalisefchanu pagatawot mahfsligus
tubinus, kuri til libdsigi ihstajeem dabas rubineem,
ka pat winu labakeem pasinejeem wiſai gruhti iſſchki
ihſtos — dabas rubinus no mahfsligeem rubineem.
Dahrgakmenus tirdsneezibâ mahfsligee rubini pasifystomi sem
nofoutuma „Genuas rubini“, kuri ir tilpat zeeti un spih-
digli ka ihſtee; tilai krabsas finâ wini drusjin sawabaki.
Tahdejadi pat ari isdeweess isgatawot filos tirkisus un lila
krabsas ametistus, bet ſchee pehdejee labuma finâ tomehr
ne tuwu neaiffseeds mahfsligos rubinus. Muhscham
neapmeerinamais zilwela prahs pastahwigl zenschais
pastahwoſcho pahrlabot, attihstit, waj pat ta weetâ radit
pawisam ko jaunu, labalu, warenaku. Ta ari mahfsligu
dahrgakmenus isgatawoschanâ zilwels arween rauga aif-
sneegti ko labalu, un las fin, waj nenahks laiti, kue
ikweens wares, ja til gribes, diamanteem un rubineem
rotatees?

Mo jumteem wehl eewehtibu pelnija S. Lahsa, Bu-
taischu Kreewinds, issstahditee nedegoschee salmu jumti.
Jumts bija pagatawois pehz Krasnofimflas semkopibas
skolas parauga un vastahw no salmu deka, kutsch peemihkts
ar schidreem mahleem un teek diwam lahetam us jumta
uslits. Ari salmu deku stelles bija blakus issstahditas,
lihds ar eausto deki, ta la wateja redset ta auschanu is-
dara. Tomehr schahdeent jumteem deesin waj Kursem
buhs lahda nahlamiba. Salmu jumti, lai tee ari buhiu
nedegoschi, muhsu semkopieem naw eeweblami, tadeht ta
wini isnahl dahrgi un salmi lopkopiba zitur wairak no-
berigi un labaki aismalkajas. Retam fainneekam buhs
tildauds salmu, ta winsch newards patehret lopu haribai
un pakaischeem. Tas jau wispahr paftahams, jo wairak
salmu, jo wairak mehslu un jo wairak mehslu, jo kuplaka
labiba. Muhsu lauli gandrihs wisut tagad, ar mahksligo
mehslu valihsibu ir pataisiti truhdu nabagi, tadeht ja-
gahda zik eespehjams, lai mehslu wairotos. Isnehmunu
waretu darit tilai tajds apgabolds, kur dabujami kuhdras
pakaischi un kur seme deesgan teuhdu bagato.

R. Steinguts, Leel-Jumurdas Wolts bīja iſtahdīis paschu taisstu kartupelu riħwejamo maschinu, kura ar zil-welu spehku dsihta fariħwejot 3 un ar weena firga spehku dsihta 7 puhrī stundā. Maschina deesgan weenlaħrscha un lehti pagatawojama, buhs noderiga teem, kas nodar-bojas ar kartupelu miltu iſgatawoſčamu.

Wehl us maschinu laukuma atrobam R. Winowski un
P. Lahzi, kuri istahdijusjhi wifus pez seera seefchanas
peederigos traufus un daikus, bija ari nodomats seera
seefchanu israhdit darba, het nepastahwiga laika deht ne-
bija eespehjams.

Tab semkopju wehribu leelā mehrā peewilla J. Wag-
nera iſſtahditais lopu baribas futinashanas aparats. Ta-
ka ſchis aparats deesgan weegli pagatawojamis, tad winu
apralſtischu plafchati. Aparats pastahw no kastes un 20
roreem. Kaste ir 32 zollas goro, 17 zollas plata un 21
zollu angstu pa eelschpusi mehrijet. Kaste taisama no 2
zollas beſam plantam, bet ta kastes feena, kura naht ee-
laifti rovu gali, taisama no $2\frac{1}{2}$ zollas ſchichtam behrfa
plankam. Tagad lai eedomaſjanes 18 zollu platu, 12
zollu angstu un 30 zollu goru krähſni, kurai kloni un
greftu weetā ir ſchlehrſam 2 zollu reſnā ſores, $2\frac{1}{2}$
zollu weena no otrias; roreem weeni gali, kuri aiftaſſit
ar kola ſpundi, ir eemuhreti weenā krähſns feenā, bet otri
gali eet zaur otru krähſns feenu, kura 4 zollas beſa,
zauri un teek eelaifti kaste, kura noſtahdita itin tuwu pee
krähſns feenās. Bet lai uguns tuhlit no krähſns taisni
ne-etu ſkurftei, tad krähſns dibinā ſores neelek til ween
grefids un klonā, bet trim lahrtam wiſzjout dibinā, bet
ſores ta jaleek, ka tā ſtahw pomihſchu un uguns ſkurftei
dodamees peeppeets lojitees gao roreem, zaur ko panahl
koti labi filtuma ifleetoschanu. Ja nu kaste pilda ar uh-
deni, tad ſinams uhdens peepilda ari ſores un ſores uh-
dens wahridamees uſwahra loti ihſā laikā, ka to wareja
iſſtahde pahrleezinatees, ari uhdeni kaste. Wahramai kastei
ſinams naht wahls wirſu, kurſch zeeti ar ſkuhwem pe-
ſkuhwets, bet ſkuhwem ja buht til gavām, ka otri gali
ſneedſas zauri kastes dibinam, zaur ko ari ſatura kastes
feenu un neauj ſchirtees wala. Wahlu, ja wahra ba-
rolkeem ehdeenu, tad tikai uſleek wirſu, lai war atkal no-
nenit un ehdeenu pehz wojadſibas apmoiſit, bet ja futina
baribu ar twaikū, tad wahlu noslehds zeeti un futu, tas
ſakrahjas kastes wirſu, wada pa diwām rorem wehl reiſi
zaur uguni uſ baribas kublu. Lai jo ahtri waretu twigiku
wadit, tad kaste ſadala gareniſki 2 datās, zaur ween-
lahrfchu eeleekamu un iſnemamu feenu; feenā apalſchā ir
pahris zaurumu, pa kureem uhdens war eetilt otrā no-
dalijumā. Tadehtzik nu uhdens weenā puſe nowahrijees
— iſgarojs, til tas no otrias nobakas eefužas pa mine-
teem zaurumeem eelſchā, nemas neſrauzedams wahrischanos.
Tas kublis, kur leek baribu eelſchā, war buht ari no ſpun-
deteem dehleem taisita kaste. Kublam waj kastei jataiſa
zeits wahls wirſu, bet wahla naht eetaſams 4 zollas leels
zaurums, kuru atkal wajaga aiftaſſit ar loti ſinalku dräh-
ſchu pinumu trim lahrtam. Schahdi drähſchu pinumi
gan laiſch futu, kam kubla wairs nau telpas, ahra, bet
filtumu ta ſadala, ka tas paleek wiss kubla. Ja newar
dabut ihſti ſmallu drähſchu pinumu, tad zaurumam uſ-
leelams buhlfchis pakulu, kuream wehl uſleek ſteegeli
wirſu. Schahdejadi eerihkojs futinamais aparats nau
ſutinamais trauels, kur wairs eksploſija nemas nau do-
majama. Scho aparatu iſgudrotajs ſahlumā bija nodo-
majis tikai lovu baribu ſagatawoſchanai, bet wehlaču iſ-
rohdijas, ka tas ſeernekeem buhs wehl wairak noderigas
neka zitur. ſeerneku kaili, ja tos paschi pagatawoja,
malkaja maſalaſ 150 rublu, lamehr fabrikā pehrſot lihds
300 rublu, tagad to wares pagatawot par 15—20 rbl.
pee kam tas baudſejabā ſind buhs wehl labaks: pa-
tehrds maſak malkas, jo kols, buhdams lehns filtuma wa-
bitojs, neauj ſitamam til ahtri atdift u. t. t. Mehgi-
najumu ar scho aparatu ſeerneki jau iſdarifa.

(Lurpmal beigea.)

Var muhsu dikhwes mehru.

(St. R. 23 un 25.)

III

Gruhti laiki wiispahe ri semikopjeem un ihpaschi muus
atweescheem tee jo gruhti sojuhtami. Mahjas eepirkas
i nonomatas pa leelatali datai ta dehmeid s „labajos
addas“, lad labibas, linu un zitas zenas bija dauds aug-
alas neka tagad — un wihas malkoishanas tila peemeh-
itas schim zenaam. Tagad zenaas nolkrituschas. Muus
enahluschi gruhti laiki. Semikopis gan strohda, gan
eedrads raujas no agra rihta lihds wehlam wataram,
an taupa atroudamis sew daschu labu dauds mas gahr-
oku kumofiku, lai til waretu aishuaksat wihas malkoish-
as, bet ko tu zilwezin isdorik pret dabu un apstahlkeem.
zenas ka semas bijuschas, ta semas paleek! Ari Augsta
Balldiba, ka tas is Wina Majestates, muhsu jaund
emestehwa Shehlastibas Manifesta*) un dauds ziteem no-
zijumeeem un darbeem gaischi redsams, atsinuse tagadejos
isai behdigos semikopibas apstahlkus un rauga tos no-
ehrt: uspirldama leelal mehra labibu preeksch lara pul-
em, pamasinadawa fraktes naudas, isplatidama semko-
bas finaines tauta u. t. t., u. t. t.

Bet lo dara daschi muhsu laikrakshi schai sind? Tee
isu wainu par grohteeni laileem ustrauj weenigi
uhsu strahdigajeem un taupigajeem semkopjeem! Za ir
uhsu uszihligo un opstingo semkopju nosahlašhan a.

Kā „Latweeschu Awises“ schai finā isturas pret muhſu
inkovjeem un wiſoahri Latweescheew, to jau finam, ta-
hž ſchoreis apſtatim druzzin tuvalu kā isturas „Bal-
as Wehſteens“. Lai uſſlausamees til, to wiſč ſala:
Wini grib iſſlītees un wairak tas buht, neka wini pa-
eſibā ir. Wini mihto tehlot bagatneelus un leelmanus,
ut ari wiſ wehſt wiſoah ſakſchēd eelſchā puhtu. Kā
hdeem wineem nepeedeen nekahdi ſemneeku apſtahlki, til
een mineteem pakalkehnoſchanas. Agrakds laikds gan-
s wehl gahja, tagadejee tulichee laiki wairas nezeeschi
hahdu leekehſchu (?! „M. W.“ Ned.) un tee ſlihſt —

hft, kamehr — bums! atskan pastara wefera fireens un
mneelu aristokrati ubagu skaita par vairojas par dascham
alwam. Kadeht gan pehdeja laikā tik dauds mahjas teek
ahdotas uhtrupē, skitto laiku, waj skitas dsihwoschanas
ht? Us to taisni nealbildejim, bet luhibsam tik eegaumet,
malka sainmeeziga dsihwe wejelai gimelei, kas strahda
strahda, bet tik ween tehrē? Zur schabdu dsihwi if-
schanas dabun pahrsvaru par eerehuiumeem un han-
ois kloht." Tā tad atvildeja gan, lai nu ar' ne "taisni",
pats sazija, bet tā ar "līkumi", la muhsu
ulsaimneelu dsihwe tos eegrubhsh bankrotā. Waj
atees muhsu apsinigee loukhaimneeki paschi sevi tā
putinas?! Ta ir nepateesiba! Neleedsam jau, la pa-
isam neatrastos newena, kuršc pats nebuhtu wainigs,
tam jobankrotē un jaatstabi tehnu mahjas, bet tahdi
adijumi ir gods Dreewan wifai reti, la balti swirbuli
i usskatami kā ihnehumi. — Mumis pasihstami īmteem
imneelu, kuri kā skudras teka, ir pee darba pirmee un
hdejee, nenosleezas sero waj ne weena labala maises
mošina, nedser, daschi pat nesmehēk ar' — un tomehr
ujas kā pa nahtrem. Kas gan tur wainigs? Waj ne
enkopibai nelabwehlige apstahki, kurus tad ari Waldiba
uga nowehrst, paseminadama semneelu bankas malka-
os prozentus u. t. t. Ja semkopji paschi buhtu tahdi
gehti, wai tad gan Waldiba tā ruhpetos? — Bet tad
uhsu lauzineeki gan ar' ir nepallaustgi! „Baltijas
ehstnesis“ tos tik tehwischligi pamahzo, sazidams:
kahda kuram dsihwes lahtia un apstahki, tahda dsihwe
ram buhs peemehriga", bet wini, tawu beslaunibu, ko
und „grībot espraustrēs augstakā schīra". Tas nu
3. B." neganti kosc ažis un iapehz winsch atkal kloht
sawu padomu, lauzinekus pamahzidams: „Pahrsiphi-
chana un uspuhshandas nepeedein neweenai lauschu
krai, bet neisglihtotai wišmasak. Kahds tu lungs,
oda tava muischo, neisrahdi tu to dsihwi un apstahkkus,
ei tew sweschi un ko tu newari tehlot.“ Kapitalisti si-
ms war ar' usdshwot, „jo newaram profit," tā sala
alt. Wehstn., „lai bagatneeli dsihwotu tikpat ween-
verschi, kā mehs nelapitalisti; ne, wini lai dsihwo pehz
vas lahtias.“ Sargeeies lauzineeli to darit, jo „us-
hshandas“ gan „nepeedein neweenai lauschu schīrai, bet
sglihtotai wišmasak“ — un „lahds tu lungs, tahda
na muischa“ — tā soļa Molt Wehstn.“

Kā senainē viņš bija zītā! Kas tā bija par
laikam! Pasaulesstāvē, ko par vīneem tilk
grahbjoschi saka "Vārtijas Wehstnesis": "Pirmo zīl-
ku dzībūnā bija tilk weenlahrscha, dabiga, bērnuhpīga,
nas prāfību un wajadību eeguhshana nesaweenota ar
ahdeent grēhtumeem, ar nekahdu prāfīanu, wajadīseja
rolu iſsteipt un pahrtīka bija rokā. Zītu wajadību
ai nepasina, ruhpju dzīhwolka, apgehrba un zīta deht
areni nebija." Wehsture un kulturas wehsturneeli, kā
riedrichs von Hellwalds, Kolbs u. ļ. gan mahza, kā tad
is dauds sluktā, ka zīlweli bijuschi dauds meschonigaki,
hwojuschi dauds truhzīgaki un zīhna deht usturas, kā
atne mahza, ar' bijuse breesmīgala, nezīlwezigala — un

profesors D. Liebmanis sala, kā senatne mehēs til' redzot
breešmīgus zīlswelu ehdejus mēschonu un ahdas dihratajuš
Indijaneeschus. Bet kas „Balt. Wehsin.” gar finaini
par datu? un vīnd kād tā par ūzoni tad sāk...

Ja, zik „jaulki“ pehz „B. W.“ bija senatne! Tautas smaka wehdsibā un gara tumisiba laisili jauschu wairuma prahus. Nopuhitas un atkal tuhlsioschām nopus htu pluhba par nospeesto gruhideenu suhpam. Tagad nodibinas daschadas beedribas, laudis weenoteem spehleem rauga few palihdsetes, vulzejas ix strahdneezini, kā peem. Jonatana beedribā un paschi few palihdsas, bet wai teem strahdneleem, kas senatne to buhtu eedroschinauschees! — Bet lai nu lai, ta pasaule jau nu pehz „B. W.“ gan libri nevrahliga valituse. Nebehdneze nemas negrib us weeias stahwet, greechcas ween til un greebdamees kā bulta schaujas us preelschul! Waj tas nu naw par traiku, — tā gaismai valak dīshtees?! Un tad iee lautini ar’ gan dīshwo us beidfamo postu, modei ween valak skreen, skatas ween til kā ta „launa pasaule“ dīshwo! „Pat neprasha behrns prot skatitees un wehrot, kā ziti zilweku dīshwo un gehrbrias un mehgina teem darit pakal wiſā sawā nejehgā.“ — Waj tad behrns lai lopeem skatas pafat un no teem lai mahzas? Tas jau taifni labi, fa winsch skatas us zilwekeem un no teem mahzas, jo til tohdejadi winsch war usautg var kreetnu un derigu zilwelu. Tā tad schis „neprasha“ behrns nemas til muklis naw, ir kā redsams gudraks, nelā daschs awiščneels. Patē daba jau luhl behenu mahza skatitees un wehrot to, kas tam wajadfigs. Ne, kur laba školotaja — un winai esot leels spehls, pret luru gruhli karot. Welias puhs! Zilweka behrns jau no dabas par zilweku radits un tā pehz tas ari us zilwekeem alasch raudsisees un kā zilwets zilwegigi dīshwos. — „Godlahriba un lepniba“, tās luhli wiſu to postu padarot, tās „apstulbojot zilwelu, aptum-chojot wiſa azis, prohtu, ka tas wairs neko ne redsot, ne saprotot, til ween alli dzenotees pakal sawam maldīgajam parabumam“.

Un tad mode! „Wina ir kā kahda sehrga, kas apnēh-
inuši wijsus waj bes isnehmuma, — wiſt winu deerwina un
tai seedo wiſu sawu mantu, labklahjibu, pat godu. Wina
ir kā tahrps, kas grausch zilwezes dīshwes pamatus, pa-
dara los wahjus un nedrofchus, mode ir leetuwens, kas
zilwezi jahti un dihda gluschi pebz sawas gribas, ir ells,
turam teek sedots tilkdausi materialiga dīshwes labuma un
laines, kā neweenam zitam „preekam“. Wehl winai ir
daschas ihpaschibas, kas sagroſa un ſamaitī zilweleem
prahju, daschreis pat til taļu, ka tee nollīht no kreetnibas
zela netiklibas dublōs, top valaidni, bēdreibigi, pat no-
ſeedſneeki un ir wiſai zilwezei par peedauffiſchanas almeni,
pee kura daschs peedaufsa lahju un palluhp. Kas gan
zilwelu domas wehl wairak nodarbina, kā mode, iſnemot,
warbuhi — bagatibu, kuras aſte ir mode un lihds ar to
ceraduſees pasaule.“

„Smalkà, sposchà dñihwe ne weenu ween kairina, top par modes veemehru. Deenestneeleem un deenestnecessar lauku deeneftis paleek par smagu, par prastu, jaet us vilsehtu, — las tur par dñihwi, kahdi tur lungi un damaß statgå! — Un zil daudz tur sagrabhuschi tihti aklu laimi. Kadehl schis laimes medneeks to paſchu nepanahktu? Bet vilsehtas deenestneelu nekad now truhzis, ta tad deenaß saglu slaits par weenu tapis leelsaks. No schahdeem laimes guhftitajeem wißbeeschaf attihftas pasifftanee semineelu guhftitaji, las lauzeneelu apftahktus jo labi pasifhdami, wißlabak sin, ka un no kucas puses teem felmigak war peekluht un kos ißmulket. Meitas atkal pallihst zitts plaidz yelds, turus mis newar fault par tilloajeem. . . Schahda dñihwe daschreis flehpjas sem skroderenes waj zita apfega. — Nu, un skrodereschanas mode nemaf now pahrgabijuse.“

Tā raksta „Balījas Wehstnefis“. Lauzineeli usdro-
schinas arī eet ū pilsehtu, raudsīt tur atrast pelnu — un
lauzineezes pat mahzas ūkuht, lai waretu wišmas paščas-
few paškuht apgehrbu un tā ūchinis gruhtds laikds no-
pelnit waj aistaupit laħdu graſ. Tas ir labi seltenites,
ka Juhs tā jenzchatees! Ilweens godigs darbs, lo pa-
matigt eemahzas, naw nelaħds kauns. Waj ūkuhschana
laħds noseegums? Ne! Tas labi, ka zilwels lo prot!
Mahzeetees til seltenites un vagatavojeet paščas few ap-
gehrbus! Tas freetni no kums.

Seltenites, lauzineezes, Juhs ejot kotti isschlehrdigas, slinkas un deesin kas wehl ne, ta "Balt. Wehstn." Juhs istehlo. Winisch jaka: "Par kaunu muhsu lauzeneejem, ka winas top tilk darba kaunigas." Nedseet nu, tschallas seltenites, lahdus leežibü par Jams dod! Juhs puhlejatees, Juhs strahdajeet, Juhs taupeet — un kas ir Juhsu algas? Mažangachione!

Un tad atkal mode! Ustklauseet un eedegatees svehtas busmäst! „Balt. Wehstn.“ ralsta: „Ari us laukeem mobe aismelkas un jo weeglak pilsehia turvumä. Agralee tau-tas argehrbi, luren gribaja wisadä wihsé atdfishwinat, ne-atrod nelahdas schehlastibas makkataju ažis; täpat iſſuhd wijsas agrakas dabigas krahsas, luren weetu eenem dahrgas modes krahsas, kas praktikai mas noderigas un wistim laugeneeku darbeem un apstahleem nepeader. Aita august

